

Катерина Галич,

студентка з курсу

Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Науковий керівник: **К.В. Петровська**, к. пед. н. доцент (БДПУ)

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Проблеми, пов'язані з омолодженням злочинності, набули сьогодні надзвичайної гостроти. За вчинення злочинів щорічно в Україні засуджується понад 20 тис. неповнолітніх, з них 10% – до позбавлення волі. Якщо абсолютний рівень злочинності неповнолітніх вже декілька років є більш-менш стабільним, то різні види негативної девіантної поведінки (вживання наркотиків та алкоголю, бродяжництво, жебрацтво, ухилення від отримання повної середньої освіти) мають загрозливу тенденцію до поширення. Найбільш дієвим механізмом протидії дитячої та молодіжної злочинності стає ювенальна юстиція.

Серед дослідників, які займалися вивченням досвіду ювенальної юстиції в зарубіжних країнах та її становлення і розвитку в Україні можна виділити: Я.Шевченко, Н.Крестовська, Ю.Пудовочкін та інші. Однак залишаються певні прогалини у дослідженні запровадження ювенальної юстиції в Україні, що доводить її актуальність і значимість.

Ювенальна юстиція (від латів. *juvenalis* – юний і юстиція) – система державних органів, що здійснюють правосуддя у справах про злочини і правопорушення, здійснені неповнолітніми, а також державних і недержавних структур, що проводять контроль за виправленням і реабілітацією неповнолітніх злочинців і профілактику дитячої злочинності, соціальної захист сім'ї і прав дитини.

Міжнародна та вітчизняна практика свідчить, що запровадження ювенальної юстиції є важливим фактором, який позитивно впливає на суспільство та сприяє зміцненню позицій місцевих громад. Ефективною складовою ювенальної юстиції є програми з відновного правосуддя: це й виховний вплив на правопорушника, і профілактика вчинення повторних правопорушень, і сприяння соціальній адаптації та реінтеграції правопорушників у суспільство.

Ювенальна юстиція існує вже понад 100 років. Піонером у цій справі стали США, де у 1899 р. було створено перший «дитячий суд» у м. Чикаго. Нині є декілька ефективних моделей ювенальної юстиції – англо-американська, континентальна, скандинавська. За загальним правилом вони діють на підставі окремих законодавчих актів про судоустрій і процедуру в органах ювенальної юстиції. Так, у США такою основою є федеральний Закон про ювенальну юстицію та запобігання правопорушенням неповнолітніх (1974 р.), у Великій Британії – ряд законів про дітей і молодь (впроваджуються з 1908 р.), у Польщі – Закон «Про процедуру розгляду справ неповнолітніх» (1982р.), у Канаді – Закон «Про кримінальну юстицію щодо неповнолітніх» (2003 р.).

До міжнародно-правових актів, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх та поведіння з неповнолітніми засудженими,

відносяться: Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх, відомі як «Пекінські правила» 1985 р.; Керівні принципи ООН для попередження злочинів серед неповнолітніх 1990 р.; Правила ООН, що стосуються захисту неповнолітніх, позбавлених волі, 1990 р.; Керівні принципи щодо дій в інтересах дітей в системі кримінального правосуддя 1997 р.

Загальною метою системи ювенальної юстиції, яку задекларовано в усіх відповідних міжнародних положеннях щодо захисту прав людини, є реабілітація та соціальна реінтеграція дитини.

Основними принципами ювенальної юстиції у міжнародному праві є: цінність особистості неповнолітнього; активне використання в судовому процесі даних про неповнолітніх, умови їх життя і виховання, отриманих судом у встановленому законом порядку; посилення охоронної функції суду по відношенню до неповнолітніх; зменшення розміру покарання за фактом неповноліття; наявність системи спеціалізованих допоміжних служб.

В Україні на сьогодні відсутня цілісна система законодавства щодо захисту прав дітей, яка могла б створити працюючий державний інститут ювенальної юстиції. Натомість певні кроки час від часу все ж таки відбуваються. Зокрема, у 2011 р. було прийнято Указ Президента України «Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх», Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні». Важливе значення має Кримінальний процесуальний кодекс України (2012 р.), який містить окрему главу 38 «Кримінальне провадження щодо неповнолітніх», що фактично було першим реальним практичним кроком на шляху до ювенальної юстиції.

Ще одним кроком стало створення «Концепції створення та розвитку системи ювенальної юстиції в Україні» яка має за мету підвищення рівня правового захисту неповнолітніх, зменшення рівня дитячої злочинності, підвищення відповідальності держави і суспільства за умови зростання та розвитку дітей. Сутність такої юстиції полягає в підпорядкуванні судочинства вирішенню завдань соціалізації молодих людей. Основні функції, принципи ювенальної юстиції за цією концепцією це: охоронна, відновна, реабілітаційна. Також передбачається створення системи ювенальних судів та центрів.

Отже, можна зробити **висновок**, що система українського законодавства щодо протидії злочинності неповнолітніх, з одного боку, та захисту прав дітей – з іншого, не є ідеальною і зразковою, проте вона функціонує вже багато років і має свої позитивні і негативні риси, та з кожним роком оновлюється та поповнюється. До того ж ювенальна юстиція ототожнюється з кримінальною юстицією. Тому саме на її основі, з урахуванням усіх недоліків, має бути створена дієва законодавча основа для ювенальної юстиції. Також створити систему контролю за реалізацією та функціонуванням системи ювенальних судів, центрів реабілітації та інших центрів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Юзікова Н. С. Сучасна практика ставлення європейських країн до

вирішення проблем протидії суспільно небезпечним діям неповнолітніх / Н. С. Юзікова // Право і суспільство. – 2010. – № 4. – С. 168–173.

2.Бабилова С.А., Штыкова Н.Н. Суди по справам неповнолітніх у США, Англії та Росії. Порівняльно-правовий аналіз: Навч. посібник – Муром, 2000.

Катерина Дибко,
студентка 1 курсу ОС Магістр
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук. керівник: **К. В. Петровська**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОСОБИСТІТЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ ЯК ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА

Докорінні політичні, економічні і соціальні зміни в Україні істотно вплинули на всі сфери життя суспільства, зокрема і на освіту. Торкнулися вони і першої її ланки – дошкільної. Саме ця освіта, згідно із законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», є обов'язковою складовою системи неперервної освіти в Україні і здійснюватися вона має в дошкільних закладах і родинях.

З огляду на це, сучасні навчальні заклади вимагають докорінного переосмислення парадигми навчання і виховання, освоєння прогресивних технологій духовного становлення особистості кожного вихованця, створення умов для його самореалізації. Тобто, вимога сьогодення – реформувати дошкільну освіту на засадах гуманізації та демократизації, привести її у відповідність до потреб часу, інтересів дітей.

Актуальними є питання, які пов'язані з проблемами керівництва, ефективного управління та раціонального використання влади. Вони вимагають глибокого вивчення феноменів лідерства та власне самого керівництва. Саме тому управління, лідерство та влада стають об'єктами досліджень багатьох вчених: психологів, педагогів, соціологів, менеджерів (Дж. Мак Грегора, Р. Такера, Л. Орбан-Лембрик, В. Крижко, В. Лазарев та ін.) Особистість керівника в структурах керування розглядають психологи: А.Бандурка, С.Бочарова, О.Землянська та ін.

Так, обрана нами тема «Особистість керівника дошкільного закладу як освітнього менеджера» актуальна, тому що розглядає психологічні основи особистості керівника й сучасних механізмів ефективного керування педагогічним колективом.

Метою нашої роботи є вивчення індивідуально-типологічних якостей особистості керівника навчальним закладом та його психологічного стилю управління.

За визначенням Б. Ананьєва, особистість – це «свідомий індивід», тобто людина, здатна до свідомої організації й саморегуляції діяльності. Розвиток свідомості особистості полягає у формуванні світорозуміння, переконань, які забезпечують її моральну стійкість, здатність підпорядковувати нижчі спонукання вищим мотивам діяльності, тримати правильну лінію у своїй поведінці [1,3-5]. Всі перелічені структурні властивості особистості впливають на